

1 Czy w tym państwie członkowskim obowiązuje ustawowy małżeński ustrój majątkowy? Jaka jest jego treść?

Zgodnie z prawem austriackim domyślnym małżeńskim ustrojem majątkowym jest rozdzielność majątkowa (*Gütertrennung*). Każdy z małżonków zachowuje własność majątku nabytego przed zawarciem małżeństwa i staje się wyłącznym właścicielem majątku nabytego przez siebie w czasie trwania małżeństwa (§§ 1233 i 1237 austriackiego kodeksu cywilnego, Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch). Każdy z małżonków jest również jedynym wierzycielem względem swoich dłużników i jedynym dłużnikiem względem swoich wierzycieli.

2 Jak małżonkowie mogą zorganizować swoje stosunki majątkowe? Jakie są w tym przypadku wymogi formalne?

Małżonkowie mogą zdecydować się na przyjęcie ustroju majątkowego innego niż domyślny, zawierając umowę majątkową małżeńską (*Ehepakt*). Umowę majątkową małżeńską sporządza się w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności (§ 1 ustawy o aktach notarialnych – Notariatsaktgesetz).

3 Czy istnieją ograniczenia swobody organizowania małżeńskich stosunków majątkowych?

Co do zasady małżonkowie dysponują swobodą wyboru małżeńskiego ustroju majątkowego. Umowa majątkowa małżeńska nie może jednak np. przewidywać całkowitego wzajemnego zwolnienia z obowiązku alimentacyjnego w ramach trwającego związku małżeńskiego.

4 Jakie są skutki prawne rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa dla majątku małżeńskiego?

Przewidziana w ustawie „całkowita” rozdzielność majątkowa obowiązuje wyłącznie do chwili stwierdzenia nieważności małżeństwa, orzeczenia rozwodu lub unieważnienia małżeństwa, ponieważ w takim przypadku dokonuje się podziału majątku, w ramach którego status właściciela rzeczy nie stanowi kryterium o rozstrzygającym znaczeniu. W przypadku ustania małżeństwa obowiązuje zasada podziału majątku małżonków. Podziałowi podlega majątek dorobkowy małżonków (*eheliche Gebrauchsvermögen* – rzeczy, które wykorzystywali oboje małżonkowie, np. wspólny lokal mieszkalny małżonków, samochód lub przedmioty urządzenia domowego), a także zgromadzone w trakcie trwania małżeństwa oszczędności (*eheliche Ersparnisse*). Kategoria ta obejmuje wszelkiego rodzaju przedmioty majątkowe nabyte przez małżonków w czasie trwania małżeństwa, które – w zależności od ich charakteru – zazwyczaj są przeznaczone do spieniężenia.

5 Jakie są skutki śmierci jednego z małżonków dla ich małżeńskiego ustroju majątkowego?

W przypadku śmierci jednego z małżonków pozostających w małżeństwie objętym małżeńską wspólnością majątkową (*Gütergemeinschaft*) (rozwiązanie rzadko spotykane w praktyce) dokonuje się podziału majątku wspólnego. Aktywa netto pozostałe po odliczeniu wszystkich długów dzieli się między pozostającego przy życiu małżonka a masę spadkową proporcjonalnie do udziałów małżonków. W standardowym przypadku rozdzielności majątkowej wysokość ustawowego udziału w masie spadkowej przysługującego pozostającemu przy życiu małżonkowi zależy od liczby innych bliskich spadkodawcy, którzy również są uprawnieni do dziedziczenia. Pozostający przy życiu małżonek jest uprawniony do udziału w masie spadkowej odpowiadającego jednej trzeciej wartości tej masy, jeżeli jego zmarły współmałżonek pozostawił po sobie pozostające przy życiu dzieci lub pozostających przy życiu zstępnych dzieci; pozostający przy życiu małżonek jest uprawniony do udziału w masie spadkowej odpowiadającego dwóm trzecim jej wartości, jeżeli jego zmarły współmałżonek pozostawił po sobie pozostających przy życiu rodziców; w pozostałych przypadkach pozostający przy życiu małżonek jest uprawniony do całości masy spadkowej. Małżonek jest jedną z osób uprawnionych do zachowku. Wysokość zachowku przysługującego małżonkowi odpowiada połowie udziału w masie spadkowej, jaki przysługiwałby mu zgodnie z porządkiem dziedziczenia.

6 Który urząd jest uprawniony do podejmowania decyzji w kwestiach związanych z małżeńskim ustrojem majątkowym?

Po orzeczeniu rozwodu, unieważnienia małżeństwa lub uznaniu małżeństwa za niebyłe zgodnie z §§ 81 i nast. ustawy o małżeństwie (Ehegesetz) majątek dzieli się albo za porozumieniem stron, albo w oparciu o orzeczenie sądu.

7 Jaki wpływ ma małżeński ustrój majątkowy na stosunki prawne między małżonkiem a osobą trzecią?

Co do zasady małżonek nie może przyznać żadnych konkretnych praw osobom trzecim ani nałożyć na nie żadnych obowiązków bez zgody współmałżonka. Małżonek, który zajmuje się wspólnym gospodarstwem domowym i nie ma źródła dochodu, może reprezentować współmałżonka w czynnościach prawnych dokonywanych w życiu codziennym z myślą o wspólnym lokalu mieszkalnym małżonków wyłącznie w ramach „prawa do dysponowania majątkiem małżonków w zakresie spraw gospodarstwa domowego” (*Schlüsselgewalt*), o ile wartość tych czynności nie przekracza określonego progu odpowiadającego poziomowi życia małżonków. Małżonek nie może skorzystać z tego uprawnienia, jeżeli jego współmałżonek oświadczył osobie trzeciej, że nie chce być przez niego reprezentowany. Jeżeli osoba trzecia nie jest w stanie wywnioskować na podstawie okoliczności, że małżonek dokonujący określonej czynności reprezentuje swojego współmałżonka, przyjmuje się, że oboje małżonkowie ponoszą solidarną odpowiedzialność z tytułu tej czynności.

Ustrój wspólności majątkowej – w przypadkach, w których małżonkowie wybrali ten ustrój zamiast rozdzielności majątkowej – nakłada po prostu na małżonków ograniczenie, zgodnie z którym żaden z nich nie może rozporządzać przysługującym mu udziałem w majątku wspólnym bez zgody współmałżonka. Ustrój wspólności majątkowej wywiera rzeczywisty wpływ na majątek wyłącznie w przypadku dokonania wpisu w rejestrze nieruchomości dotyczącego zakazu sprzedaży i obciążenia nieruchomości (§ 364c kodeksu cywilnego) lub dokonania wpisu ograniczającego prawo obojga małżonków do jednostronnego rozporządzania przysługującą im połową majątku lub przysługującym im udziałem w majątku do czasu ustania wspólności majątkowej – zgodnie z § 1236 kodeksu cywilnego.

8 Krótki opis procedur podziału majątku i ustania stosunków majątkowych w tym państwie członkowskim

W przypadku rozwodu, unieważnienia małżeństwa lub stwierdzenia jego nieważności zgodnie z §§ 81 i nast. ustawy o małżeństwie podziału majątku dokonuje się niezależnie od orzeczenia o winie, choć kwestia winy może zostać wzięta pod uwagę przy rozważaniu kwestii sprawiedliwości. Podziału majątku dokonuje się albo za porozumieniem stron, albo w oparciu o orzeczenie sądu wydane na wniosek jednej ze stron. W przeciwnym wypadku w dalszym ciągu obowiązuje rozdzielność majątkowa, tj. każdy z małżonków zachowuje swój majątek. Z wnioskiem o dokonanie podziału majątku należy wystąpić w ciągu roku od daty uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód. Podziałowi podlega zarówno majątek dorobkowy małżonków (*eheliche Gebrauchsvermögen*), jak i oszczędności małżeńskie (*eheliche Ersparnisse*). Zgodnie z § 82 ustawy o małżeństwie podziałowi nie podlegają następujące przedmioty majątkowe: rzeczy, które małżonek nabył przed zawarciem małżeństwa, lub rzeczy odziedziczone przez małżonka, rzeczy otrzymane w darowiźnie od osób trzecich, rzeczy wykorzystywane wyłącznie przez jednego z małżonków do celów osobistych lub zawodowych oraz majątek spółki lub udziały w spółce, chyba że mają one charakter czysto inwestycyjny.

9 Jakie są procedury rejestracji nieruchomości i jakie dokumenty lub informacje są zwykle wymagane?

Wniosek o wpisanie prawa własności do rejestru nieruchomości należy złożyć do sądu rejonowego (*Bezirksgericht*) właściwego dla miejsca położenia nieruchomości, która ma zostać wpisana do rejestru.

Wnioskodawca ma obowiązek złożyć wniosek na piśmie i opatrzyć go podpisem. Co do zasady podpis nie wymaga poświadczenia, chyba że wniosek zawiera oświadczenie o wyrażeniu zgody na wpis do rejestru (*Aufsandungserklärung*).

Do wniosku należy załączyć dokument urzędowy lub dokument prywatny potwierdzający tytuł prawny do nabycia nieruchomości (np. umowę sprzedaży) i opatrzony poświadczonymi podpisami stron. Poza szczegółowymi informacjami na temat nieruchomości dokumenty prywatne muszą zawierać oświadczenie o wyrażeniu zgody na wpis do rejestru.

Oświadczenie o wyrażeniu zgody na wpis do rejestru jest jednoznacznym oświadczeniem o wyrażeniu zgody na rejestrację (wpis do rejestru nieruchomości) złożonym przez osobę, której prawo zostało ograniczone, obciążone, unieważnione lub przeniesione na inną osobę (w przypadku umowy sprzedaży osobą tą jest sprzedawca). Oświadczenie o wyrażeniu zgody na wpis do rejestru poświadcza sąd lub notariusz, zaś podpisują je umawiające się strony.

Oświadczenie o wyrażeniu zgody na wpis do rejestru można również załączyć do wniosku o wpisanie prawa własności do rejestru nieruchomości. Wówczas podpisy złożone na wniosku poświadcza sąd lub notariusz.

Do wniosku należy również dołączyć zaświadczenie o niezaleganiu w podatkach (*steuerrechtliche Unbedenklichkeitsbescheinigung*) zgodnie z § 160 federalnego kodeksu podatkowego (*Bundesabgabeordnung*). Zaświadczenie jest wydanym przez organ podatkowy (*Finanzamt*) potwierdzeniem braku przeszkód natury podatkowej, które uniemożliwiałyby wpis prawa własności nieruchomości do rejestru nieruchomości.

Jeżeli wniosek sporządził adwokat lub notariusz, należy go złożyć drogą elektroniczną. W takim przypadku dokumenty towarzyszące należy przesać do archiwum dokumentów elektronicznych. Zaświadczenie o niezaleganiu w podatkach wydane przez organ podatkowy można następnie zastąpić samodzielnym rozliczeniem podatkowym (*Selbstberechnungserklärung*) sporządzonym przez adwokata lub notariusza.

Ostatnia aktualizacja: 05/06/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.